

Inera

**Digital
infrastruktur för
framtidens välfärd**

Långtidsplan 2020–2025

Inledning

Med den demografiska utvecklingen i Sverige har behoven av insatser från kommuner och regioner ökat kraftigt, och fortsätter öka. Varken skatteunderlag eller personaltillgång matchar behovsökningarna. Det gör behovet av effektivisering stort och större än någonsin tidigare.

I denna omvandling befinner sig Ineras ägare och det är här som Inera kan göra skillnad.

Ineras uppdrag är att förbättra förutsättningarna för kommuner och regioner att använda digitaliseringen för att förbättra och effektivisera sina verksamheter.

Arbetet med att använda digitaliseringens möjligheter sker främst lokalt och regionalt, tätt länkat med verksamhetsutvecklingen. Samtidigt är digitaliseringen distansöverbyggande, den känner varken kommun- eller regiongränser, och inte heller nationsgränser. Därför kan inte utvecklingen enbart ske i det lokala och regionala, den behöver också ske nationellt för att digitaliseringens fulla potential ska kunna utnyttjas.

Denna långtidsplan har tillkommit som ett resultat av Ineras strategi 2020–2025. Syftet är att ge en planeringshorisont för Inera att leva upp till ägarnas förväntningar och leverera den målbild strategin satt upp. Planen innehåller en översiktlig verksamhetsbeskrivning för perioden samt finansiella förutsättningar.

Ineras framtida roll

Utän tvekan är vi i en brytningstid. De demografiska utmaningarna med en snabbt växande och samtidigt åldrande befolkning ställer kommuner och regioner i en svår situation. SKR har visat att nuvarande arbetssätt inte är ett alternativ. Till det räcker varken skatteunderlag eller personaltillgång.

Digitaliseringen rymmer möjligheter att förändra välfärden samt effektivisera vård- och omsorgssystemet, så att de stora behovsökningarna kan tillgodoses med tillgängliga resurser och med ökad kvalitet och effektivitet.

Det är här som Inera har sin givna plats. Både genom att skapa förutsättningar för förändrade arbetssätt i kommuner och regioner och genom att bereda väg för nationella lösningar. Digitala lösningar är distansöverbyggande och det är på flera områden effektivast att göra saker nationellt, med gemensamma lösningar för kommuner och regioner.

Istället för de fragmenterade system som idag tynger verksamheterna krävs att digitala verktyg blir centrala verksamhetsstöd. Information behöver finnas tillgänglig i vård- och omsorgssituationer, och därför kunna delas mellan olika aktörer. Information behöver också finnas tillgänglig för att utveckla vården och för forskning. Med rätt insatser kan Inera bli ett kraftfullt informationsnav som underlättar delning och användning av information.

Det sker redan åtskilligt i kommuner och regioner, även om det fortfarande är för lite som skalas upp regionalt och nationellt. Siktet är inställt på att digitala kontakter, via video eller text, ska vara standard, som i många andra branscher. I den utsträckning som det är möjligt bör digitala kontakter användas som ersättning för fysiska, som är resurskrävande i och med tids- och platsberoendet. Här kan Inera skapa förutsättningar.

Inera skapar möjligheter att radikalt förbättra både tillgänglighet och tillgången till vård och omsorg samtidigt som användandet av resurser i vård och omsorg effektiviseras. Personer med kroniska sjukdomar och stora vårdbehov erbjuds på sina håll distansmonitorering, något som kommer att bli den nya standarden. Det ger möjlighet att kontinuerligt i hemmiljö få digitalt stöd att ha koll på exempelvis hjärtsvikt, KOL eller diabetes. Med bärbara sensorer kan tidiga tecken på förestående sjukdom upptäckas i tid. Inom äldreomsorgen kan den nya tekniken innebära stora effektiviseringar.

Arbetet i vård och omsorg handlar i stor utsträckning om att hämta in information. Och all information kan digitaliseras. De fysiska mötena i vården handlar till stor del om att samla in information, att ta upp anamnes. Stora delar av denna informationsinhämtning kan digitaliseras, liksom analyser som kräver stora datamängder, samt även automatiseras. Det öppnar möjligheter för personal att jobba mer med de patienter och brukare där den mänskliga kontakten är särskilt viktig.

Inom diagnostik och prediktion är möjligheterna särskilt stora för både regioner och kommuner. AI-baserade diagnosystem kommer att finnas för bilddiagnostik, som för bröst-, lung- och prostatacancer, dyslexi, ögon- och hudsjukdomar, depression m.fl. Sådana system kommer gradvis att ta över arbetsmoment och frigöra tid för personal att ägna sig åt de arbetsuppgifter där människan fortfarande presterar bäst.

Kommuner och regioner arbetar redan på alla dessa områden. Med Ineras hjälp kan flera lösningar skalas upp och komma fler till godo.

Inera har en unik position genom sin ägarstruktur, som ger förutsättningar att svara upp mot de behov som kommuner och regioner har. Inera är också unikt i kraft av den erfarenhet och kunskap som byggts upp genom nationell koordinering och samordning under många år, med fokus på digital infrastruktur.

Inera kan även tillgodose det ökande intresse som finns från näringslivet att bli en del av en effektivare välfärd och den nya vård och omsorg som kommuner och regioner utvecklar. Med gemensamma förutsättningar på plats blir kraven mot leverantörer tydliga, vilket ger marknadens aktörer bättre förutsättningar att medverka. Allt för att maximera möjligheterna för en effektiv verksamhetsutveckling och innovation.

Samtidigt. Om inte Inera ges långsiktiga förutsättningar att tillhandahålla en nationell infrastruktur och bidra till nationella lösningar, kommer den rollen oundvikligen att tilldelas någon annan aktör, med de risker det innebär. Att ge Inera långsiktig och förutsägbar finansiering hör därför till det mest prioriterade under planperioden.

Möjligheterna är stora. Med en genomgripande förändring byggd på digitalisering och AI kan framtiden innebära bättre vård och omsorg, bättre hälsa i befolkningen, bättre kommunal service och en mindre pressad personal.

Därför är det kritiskt att Inera har långsiktiga och stabila finansiella förutsättningar för att kunna skapa den digitala infrastruktur som är en förutsättning för att regioner och kommuner ska kunna åstadkomma den digitala omställning som framtidens välfärd behöver.

Det finns också juridiska hinder som måste överbryggas. Kring det behöver alla nationella aktörer samlas.

Ansvar för att utveckla verksamheterna med hjälp av digital teknik, kan inte läggas på någon annan. Det måste utgå från verksamheterna. Därför är det viktigt att kommuner och regioner själva kraftsamlar för att öka den digitala kompetensen inom den egna organisationen, såväl på ledningsnivå som i det dagliga arbetet.

Det är hög tid att vi på Inera, tillsammans med våra ägare kommuner och regioner, visar att vi är kapabla att göra det som krävs. Så utvecklar vi tillsammans välfärden.

Stockholm i april 2020

Styrelsen för Inera

Innehåll

Inledning	2
Ineras framtida roll	3
Sammanfattning	6
Förutsättningar för Ineras arbete	8
Stora samhällsbehov där Inera spelar en roll	9
Ineras nya strategi	11
Ny strategi från 2020 till 2025.....	11
Konsekvenser för Ineras verksamhet av den nya strategin.....	11
I samspel med regioner och kommuner.....	12
Utveckling av Ineras verksamhet	13
Inriktning på Ineras insatser under perioden.....	14
Ineras resursbehov	17
Resursbehov för att klara strategins målsättningar.....	17
Långtidsplanens genomförande	21
Mål kopplade till Ineras strategi 2025.....	21

Sammanfattning

Ineras uppgift att skapa förutsättningar för att digitalisera välfärden genom att tillhandahålla gemensam digital infrastruktur och arkitektur. Så uttrycks det i förslaget till strategi för perioden 2020 till 2025. I denna har ett antal mål satts ut som syftar till att utveckla ett Inera som ska stödja sina ägare med att uppnå ett antal långsiktiga mål. Dessa mål är i sin tur väl anslutna till Vision eHälsa 2025 och SKR:s strategidokument. Fram till 2025 ska Inera utvecklas till den naturliga parten för nationella satsningar för regioner och kommuner. All informationshantering ska vara trygg och säker med hög tillit. Både individen och verksamheten har tillgång till rätt information individen ska kunna både följa sina ärenden och vara medskapare i de samhällstjänster som Inera tillhandahåller. Vidare ska Inera utgöra den viktigaste plattformen för samverkan mellan det offentliga uppdraget och privata utförare. För att klara utmaningarna behövs gemensam förståelse och samordnade prioriteringar, både för de nationella satsningar och för det stöd som kommuner och regioner behöver för att lyckas ställa om sina verksamheter utifrån digitaliseringens möjligheter.

För att Inera ska kunna uppfylla sitt uppdrag till år 2025 som ägarna efterfrågar, måste ett antal konkreta satsningar genomföras för att lyfta dagens Inera till en nödvändig teknisk nivå. Utan att detta görs kommer inte Inera att kunna leverera den målbild som presenteras i strategin. Den innebär en fortsatt sammanhållen och hållbar leverans av sjukvårds- och omsorgsinformation till invånare och medarbetare och säker digital kommunikation. Inera ska garantera ett system för auktorisation, id-kontroll och infrastruktur som matchar sektorns behov. Det behöver byggas upp en förändrad och konsoliderad teknikmiljö med teknikval som möjliggör volymtillväxt med sjunkande enhetspriser. En nationell infrastruktur för rådgivning och styrning av vårdbehov samt därmed anpassade tjänster på 1177 bör presenteras och en fortsatt sammanhållen arkitektur grundad på internationella, öppna och robusta standarder och processer, främst synkroniserade med reglerna på EU:s inre marknad. Ineras kommunerbjudande ska etablera en samsyn kring områden som kräver gemensamma insatser och gemensam finansiering. Avsikten är att starta utifrån kommunernas behov inom vård och omsorg. En stor del av kommunernas budgetar finns inom detta område tillsammans med skolan. Erbjudandet utgår från att digitalisering kräver grundläggande förutsättningar i form av nationell infrastruktur, krav, standarder och arkitektur i syfte att stärka kommunernas beställarkompetens och för att stödja en mer effektiv utveckling av digitala tjänster på marknaden.

Estimaten år 2020–2025 på Ineras nya strategi bygger på följande förutsättningar:

- Inera förutsätts inte ha några kostnadsökningar fram till 2025 för existerande verksamheter.
- Enligt målen i Ineras strategi kommer användningen av Ineras tjänster öka kraftigt.
- Nödvändig förvaltningsutveckling beräknas till 10 procent för 2021 och 15 procent kommande år.
- Projektkostnader för 2020–2022 baseras på estimat i Ineras verksamhetsplan.
- Kostnader för drift och förvaltning som nyutveckling resulterar i, bedöms till 15 procent.

Det bör särskilt påpekas att basförvaltningen ökar i takt med att befintliga eller nya tjänster och infrastruktur utvecklas. Samtidigt finns ett effektiviseringskrav diskonterat eftersom stordriftsfördelar bör kunna nås om utveckling och förvaltning sker centraliserat.

Fokus under kommande period är att säkerställa stabilitet över tid samt tillfredställande säkerhet för den infrastruktur som är grunden för alla tjänster. Även för nya tjänster som förväntas erbjudas under femårsperioden finns förväntningar på att de ska vara stabila och säkra. Utöver basförvaltning finns även vidareutvecklingsbehov samt övrigt behov av utveckling som kan komma att identifieras under de kommande åren. Långtidsplanen bryts ner i en rullande treårig verksamhetsplan med tillhörande budget.

Förutsättningar för Ineras arbete

Inera är ett bolag som ägs av regioner, kommuner och SKR med uppgift att skapa förutsättningar för att digitalisera välfärden genom att tillhandahålla gemensam digital infrastruktur och arkitektur. Inera blir relevant genom att arbeta nära sina ägare med grupper för styrning, beredning och rådgivning där regioner och kommuner deltar, från politiker och tjänstemannaledning till experter.

Det är en komplex styrstruktur, med många samverkande parter. Till det kommer de samhällsutmaningar som Ineras ägare befinner sig i.

För att klara utmaningarna behövs gemensam förståelse och samordnade prioriteringar, både för de nationella satsningar som kan ge mest effekt, och för det stöd som kommuner och regioner behöver för att lyckas ställa om sina verksamheter utifrån digitaliseringens möjligheter.

Det kräver större investeringar än idag både inom regioner och kommuner och för nationella satsningar. Det krävs långsiktig finansiering i gemensam infrastruktur med överenskommen arkitektur för att skapa möjligheter för fortsatt verksamhetsutveckling med hjälp av digitalisering.

Ineras roll är att tillhandahålla den digitala infrastruktur som kommuner och regioner behöver. Men Inera verkar inte självständigt, det krävs också samordning regioner och kommuner emellan. Därutöver behöver regering och riksdag se till att lagstiftningen förändras så att digitaliseringen kan nyttjas på bästa sätt.

Den här långtidsplanen beskriver trender och utmaningar i samhället och de behov och önskemål som framförs till Inera från regioner och kommuner. Långtidsplanen beskriver de satsningar som behöver göras under den kommande femårsperioden.

Stora samhällsbehov där Inera spelar en roll

Utmanande demografisk förändring

Mellan 2004 och 2017 ökade Sveriges befolkning från 9 till 10 miljoner invånare, en snabb ökningstakt som fortsätter. Enligt SCB:s senaste befolkningsprognos passeras 11 miljoner år 2029. I takt med att den stora fyrtiotalistgenerationen åldras, blir samtidigt de äldre fler. Antalet personer 80 år och äldre ökar med 50 procent till år 2028.

SKR har under en följd av år upprepat att dessa behovsökningar inte kan tillgodoses på samma sätt som hittills, med mer resurser till mer personal. Det är en väg som är stängd eftersom vare sig kommunsektorns eget skatteunderlag, statsbidragen eller tillgången till personal, svarar upp mot behovsökningarna.

Nödvändigt att effektivisera

För att få ihop ekvationen behöver kommun- och regionsektorn effektiviseras, genom att få ut mer av de resurser som finns, med ökad kvalitet och effektivitet.

Digitalisering och AI är nutidens teknologier, med potential att radikalt förbättra resursutnyttjandet, med ökad tillgänglighet, kvalitet och effektivitet.

Det krävs också organisatoriska förändringar för att ekonomin och personalförsörjningen ska påverkas. Dagens organisation är anpassade efter gårdagens teknologier där fysiska möten dominerade helt och där informationsinhämtningen ägde rum manuellt. För att digitalisering ska bli effektiviserande krävs genomgripande förändringar av sätten att tillhandahålla framtidens välfärd.

Vården och omsorgen utvecklas främst inom de gränser som regioner och kommuner utgör. Det innebär att en stor del av den nya teknikens möjligheter inte tas till vara, inte skalas upp i tillräcklig grad. Det genuint nya i digitaliseringen är att den är distansöverbryggande, den känner inte kommun- och regiongränser, inte heller landsgränser. Möjligheterna till nationella lösningar används för lite, vilket leder till stor och stigande frustration över att det går så sakta att ställa om systemet efter de nya förutsättningarna. Därför måste den innovationskraft som ligger i den svenska decentraliserade strukturen kombineras med nationell samverkan.

Tillgänglighet

Ständig uppkoppling till internet är en naturlig del av livet för nästan alla invånare. Att när som helst och var som helst kunna kommunicera och inhämta information är det nya normala. Därmed minskar bundenheten i tid och rum. Med detta förändras förväntningarna på kommuner och regioner, att vara tillgängliga på ett helt annat sätt än idag.

Utvecklingen inom välfärdssektorn

Med stöd i digitaliseringen tar nya företag plats i vård och omsorg, och formerna för att tillhandahålla vård och omsorg förändras. Det ändrar förutsättningarna för vad invånarna förväntar sig i form av tillgång och tillgänglighet. Många regioner svarar upp med egna lösningar. Så gör även de större kommunerna.

Det handlar inte heller bara om nya enstaka tjänster, utan också om möjligheter att förändra arbetsfördelningen i vård- och omsorgssystemet. I samarbeten mellan kommuner och regioner pågår en omställning i riktning mot nära vård där allt mer av vården sker utanför sjukhusen. Sådant som bedrivits som slutna vård vid sjukhus kommer successivt att tillhandahållas i patientens hem. Det gäller allt från avancerad vård vid cancer och infektioner till vård i livets slutskede. I denna utveckling kommer den digitala tekniken att vara central.

Inom socialtjänsten har beslutstöd baserat på artificiell intelligens börjat användas. I några kommuner använder hemtjänsten en så kallad handläggrobot. Systemet med handläggrobot ökar tillgängligheten för invånare, ger snabbare service och ökad självständighet.

Digital teknik i kombination med nya arbetssätt skapar värde på alla nivåer – för patienter, anhöriga, personal, innovatörer och för samhället i stort. Digitaliseringen av den svenska välfärden är även viktig för att fortsätta säkra en ledande forskningsposition inom Life science för Sverige. Den skapar också ett ekosystem av innovatörer, vilket öppnar upp nya tillväxt- och exportmöjligheter för svenska företag.

Ineras nya strategi

Ny strategi från 2020 till 2025

Ineras strategi fokuserar på de grundläggande förutsättningar som, i samspel med marknadens innovationskraft, förväntas ge mest effekt för verksamhetsutvecklingen hos kommuner och regioner. Inera kommer att i högre grad än hittills fokusera på infrastruktur och arkitektur. En viktig del av infrastrukturen, både regionalt och nationellt, är 1177 Vårdguiden.

Målsättningar har formulerats för år 2025 och årliga mål och aktiviteter kommer beslutas inom ramen för Ineras rullande verksamhetsplan.

Våra målsättningar 2025

- Inera är den naturliga parten för nationella satsningar för regioner och kommuner.
  - All informationshantering är trygg och säker med hög tillit.
  - Både individen och verksamheten har tillgång till rätt information.
  - Individen kan både följa sina ärenden och vara medskapare i de samhällstjänster som Inera tillhandahåller.
  - Inera utgör den viktigaste plattformen för samverkan mellan det offentliga uppdraget och privata utförare.
-

Konsekvenser för Ineras verksamhet av den nya strategin

För att lyckas med den nya inriktningen krävs ett tydligt ledarskap och stark förändringsledning. Medarbetarna behöver kompetens att hantera komplexa frågor rörande infrastruktur, teknisk utveckling, juridiska frågor, standarder och informationsstruktur. Nya forum med leverantörer behöver upprättas och Ineras insatser rörande standardisering och arkitektur behöver öka. Inera behöver även se över hur upphandling och styrning av leverantörer sker, samt realisera en långsiktig outsourcingstrategi.

Arbetet med de grundläggande förutsättningarna och en gemensam infrastruktur påverkar många tusentals personer som arbetar med systemstöd i regioner och kommuner, samt även externa leverantörer. Regionala och lokala system kan behöva anpassas till gemensamma standarder och specifikationer. En kritisk faktor för Inera är att utveckla kommunikationen kring hur anpassning, anslutning och användning bör gå till.

I samspel med regioner och kommuner

De systemstöd som används inom kommuner och regioner kommer att förändras de närmaste åren. De kommer att behöva ha gränssnitt som svarar mot såväl nationella som internationella standarder. Det är nödvändigt för att verksamheter ska kunna kommunicera över organisationsgränser, med andra kommuner, regioner, myndigheter och med invånarna.

Kommuner och regioner kommer därför att behöva göra gemensamma analyser och prioriteringar. Det är också viktigt för kommuner och regioner att vid upphandling av verksamhetssystem ställa krav utifrån utpekade standarder och profiler för integration, för att kunna få effektiva informationsutbyten med andra aktörer. Här kan Inera hjälpa till med gemensamma krav. Vidare är det centralt att se till att systemen för verksamheterna bygger på officiella internationella standarder och gränssnitt istället för inlåsning i specifika nationella lösningar. De regler och standarder som gäller på EU:s inre marknad bör vara vägledande.

Det är också en framgångsfaktor att samverka ännu mer inom etablerade strukturer och organisationer kring områden som främjar digitalisering, exempelvis fler initiativ för digitalisering inom skolområdet, eller gemensamma analyser av EU:s direktiv och förordningar inom bland annat informationssäkerhet. Standardiserade och internationella officiella gränssnitt är också viktiga som förutsättning för att möjliggöra utveckling, innovation och forskning.

Utveckling av Ineras verksamhet

Inera tillhandahåller idag huvudsakligen tjänster inom vård och omsorg. Det är huvudsakligen regionerna som nyttjar och bidrar till Ineras tjänster. Kärnverksamheten är digital infrastruktur och arkitektur. Därutöver erbjuds ett flertal specifika tjänster som redan nu skulle kunna erbjudas till andra verksamhetsområden inom kommunerna. Inera kommer därför se över befintliga tjänster utifrån kommunernas behov, och tydliggöra erbjudanden till dessa. Specifika tjänster som enbart används av regionerna kommer också att ses över utifrån nytta. Tjänster som inte efterfrågas av tillräckligt många, eller inte skapar tillräcklig nytta bör fasas ut. Det kan också finnas tjänster som är bättre lämpade för annan aktör att hantera än Inera.

Ineras verksamhet ska förändras under de kommande fem åren så att de satsningar som görs inom Inera bidrar till de övergripande målsättningarna 2025 och i all väsentlighet fokuserar på nationell digital infrastruktur.

Nödvändiga insatser för att nå visionen 2025

I Ineras nya strategi framgår tydligt att huvudinriktningen är att under perioden tillhandahålla nationell digital infrastruktur och arkitektur för att därigenom skapa förutsättningar och underlätta för regionerna och kommunerna att använda den nya digitala teknikens möjligheter i verksamheten. I begreppet infrastruktur innefattas stora delar av 1177 Vårdguiden. Inera ska därutöver endast leverera tjänster som är brett beställda av regionerna eller kommunerna. Inera svarar för att hålla samman sektorns arkitektur.

Dagens Inera kommer inte att klara detta uppdrag utan fokusering och investeringar. Teknikutvecklingen går fort och Inera måste ligga långt framme tekniskt för att kunna uppfylla strategins mål och syfte. Alternativet är fördyringar i regionala och lokala investeringar, samtidigt som regioner och kommuner inte längre hålls samman. Sektorn måste därför överväga att flytta en del planerade investeringar till gemensam nationell nivå.

För att Inera ska kunna uppfylla sitt uppdrag till år 2025 måste nedan konkreta satsningar genomföras för att lyfta dagens Inera till en nödvändig teknisk nivå. Utan att detta görs kommer inte Inera att kunna leverera den målbild som presenteras i strategin.

→ Sammanhållen och hållbar leverans av sjukvårds- och omsorgsinformation till invånare och medarbetare och säker digital kommunikation

- Det innebär en uppgraderad tjänsteplattform kopplad till vårdgivarnas verksamhetssystem, med möjlighet att tillgängliggöra informationen i flera kanaler, samt nya teknologier för säker informationsöverföring.

→ Auktorisation, id-kontroll och infrastruktur som matchar sektorns behov

- Det innebär investeringar i ett nytt flexibelt SITHS-system kopplat till en uppgraderad katalogfunktion som innehåller information om medarbetare, organisationer, utbud, verksamhetsuppdrag, behörigheter med mera.

- ➔ **Förändrad och konsoliderad teknikmiljö och teknikval som möjliggör volymtillväxt med sjunkande enhetspriser**
  - Det innebär förändrad drift samt sammanslagning av befintliga nationella lösningar.

- ➔ **Nationell infrastruktur för rådgivning och styrning av vårdbehov samt därmed anpassade tjänster på 1177**
  - Det innebär utbyggda digitala kanaler och digitalt stöd till hela vårdprocessen i första linjen, stöd till nationell inledande vårdbehovsstyrning, anamnesupptagning, hänvisning, tidbokning och provtagning. Även utökning av 1177 till socialtjänsten och förbättrat patientkontrakt utvecklas.

- ➔ **Fortsatt sammanhållen arkitektur grundad på internationella, öppna och robusta standarder och processer, främst synkroniserade med reglerna på EU:s inre marknad**
  - Det innebär översyn av vår samverkansarkitektur grundad bland annat på officiella internationella robusta standarder samt möjligheter för avancerad dataanalys.

Inriktning på Ineras insatser under perioden

Delning av information och kunskap i fokus

De närmaste åren kommer grupper av regioner att genomföra stora investeringar i framtidens vårdinformationsmiljöer. Införandet av dessa integrerade journalsystem inbegriper samtliga offentliga och privata vårdgivare, i primärvården, i den specialiserade vården, och i kommunernas vård och omsorg. Även tandvården kommer att omfattas.

Många aktörer har identifierat utvecklingen mot ett gemensamt informationslandskap som centralt för sjukvården och omsorgens utveckling. Med en samordnad informationsförsörjning kan sjukvårdens enheter bättre driva en hållbar sjukvård, övergångar mellan regioner och kommuner skötas smidigt och ge en vård och omsorg som leder till autonomi för invånaren och som använder resurser väl. Integrerade journalsystem är den enskilda åtgärd som kan ge den största värdeökningen för både kommuner och regioner. Ineras verksamhet och tjänster kommer mera att koordineras med regionernas och kommunernas satsningar på integrerade informationssystem.

Digital infrastruktur, arkitektur och standardiserad informationshantering

En väl utbyggd och fungerande digital infrastruktur är grunden för all digital utveckling. Med digital infrastruktur avses de olika tekniska förutsättningar som krävs för att möjliggöra informationsdigitalisering. Den mest grundläggande nivån är bredbandsutbyggnaden.

Nästa nivå i den digitala infrastrukturen är katalog, identitet behörighet, identitetsfederation och säker digital kommunikation. Ineras målsättning är att erbjuda en öppen, robust och interoperabel digital infrastruktur i den tekniska frontlinjen.

Standarder är en förutsättning för interoperabilitet. Semantisk interoperabilitet ger förutsättningar för en ändamålsenlig och strukturerad dokumentation inom och mellan

sjukvårdens olika intressenter. Den dokumentation som verksamheterna inom vård och omsorg enligt lag, förordning och föreskrift måste utföra och får utbyta inom eller mellan sig, förutsätter interoperabilitet. Informationen bör också struktureras på ett sätt som gör det möjligt att återanvända dokumentationen i många olika syften.

Kraven på dokumentation har ökat och detta har i sin tur inneburit en ökad administration i kommuner och regioner. Inera har en central roll att underlätta för automatisk informationsinhämtning. Inera har också en roll att tillhandahålla infrastruktur och spelregler för att information ska kunna utlämnas till invånare på ett säkert och juridiskt hållbart sätt för vidare användning i de av individen valda tillämpningar.

Hos Inera förväntas området för verifiering och kvalitetssäkring att utökas till fler områden än idag. Även gemensamma kravspecifikationer och annat stöd för upphandlande regioner och kommuner ska vidareutvecklas.

Förutsättningar för avancerad dataanalys

Inera kan tillhandahålla infrastruktur för att möjliggöra avancerad dataanalys med hjälp av artificiell intelligens, maskinlärning och analys av stora och ostrukturerade datamängder.

I dag finns mycket information hos både kommuner och regioner som kan återanvändas till att bli bättre beslutstöd och prediktion inom olika områden. I vård och omsorg dokumenteras uppgifter om varje enskild vårdkontakt, utförare och utfall för patienten i Sverige. Samtidigt blir stora datamängder inom medicinsk forskning, särskilt på genetikområdet, tillgängliga för vårdgivare över hela världen.

Avancerad analys av information kan göra det möjligt att förutspå sjukdomsförlopp och välja bäst behandling för en enskild patient. På motsvarande sätt går det inom kommunerna att analysera och förutsäga behov inom andra områden.

Inriktning för Ineras stöd till övrig kommunal verksamhet än omsorg

Ineras kommunerbjudande etablerar en samsyn kring områden som kräver gemensamma insatser och gemensam finansiering de närmaste fem åren. Erbjudandet utgår från att digitalisering kräver grundläggande förutsättningar i form av nationell infrastruktur, krav, standarder och arkitektur i syfte att stärka kommunernas beställarkompetens och för att stödja en mer effektiv utveckling av digitala tjänster på marknaden.

Sektorsövergripande lösningar är en förutsättning för en effektiv digitalisering. Att skapa specifika nationella lösningar för olika sektorer (t.ex. Skolverket eller E-hälsomyndigheten) i stället för att fokusera på samlade nationella lösningar driver upp kostnader och fördröjer nytta. Gemensamma digitala lösningar mellan aktörer i offentlig sektor är en förutsättning för att få full effekt av den tekniska utvecklingen. Ett bra exempel är utvecklingen av Säker digital kommunikation, ett projekt som de flesta kommuner valt att finansiera.

Utöver grundläggande förutsättningar har socialtjänst och skola identifierats som viktiga fokusområden. Detta är områden där det saknas kommungemensamma lösningar t.ex. saknar många en möjlighet till sammanhållna elevdata. Det är också områden där det finns goda förutsättningar för att kunna använda delar av Ineras befintliga infrastruktur.

Många kommuner upplever också att man drabbas av inlåsningseffekter i specifika digitala produkter som inte alltid stödjer nödvändig verksamhetsutveckling. Samverkan med marknadsaktörer och krav baserade på gemensamma grundläggande förutsättningar blir viktigt de kommande åren. Kommuner ska heller inte tvingas koppla upp sig på parallella nationella lösningar för olika processer om det inte är särskilt befogat.

Säker informationshantering och stabil leverans av tjänster

En stabil leverans av Ineras alla tjänster är en del av kärnleveransen. Regioner och kommuner måste kunna förlita sig till en sådan gemensam informationshantering och driftsmiljö. Det innebär höga krav på stabil leverans och detsamma för informationssäkerheten. Robustheten i det ekosystem som Inera har att verka i måste alltid ha en hög prioritet. Incidenterna måste i första hand förebyggas och i andra hand hanteras skyndsamt. Det gäller både Ineras miljö som de samverkande parternas. Systemen är så sammanlänkade att en helhetssyn måste tillämpas. Det förutsätter ett djupt och förtroendefullt samarbete mellan främst regioner och kommuner, men också underleverantörer och samverkanspartners.

Särskilt bör uppmärksammas informationssäkerheten. Informationsmängderna och kraven på hanteringen ökar hela tiden. Detta samtidigt som tillämpningarna och aktörerna gör detsamma. Ansvar för informationshanteringen måste vara tydligt och mandatet sammankopplade med detta. Inera bör därför under perioden undersöka möjligheterna för en konsolidering av drifts- och applikationsmiljön.

Ineras resursbehov

Inera har hittills finansierats genom årliga ramar från regionerna, samt en mindre projektram för nya satsningar. Kommunsatsningen görs via ett mindre anslag från SKR. Statliga tillfälliga satsningar tillkommer. Eftersom Inera inte på egen hand kan bestämma över satsningarna utan är beroende av främst årliga överenskommelser med regioner och kommuner, och i vissa fall staten, omöjliggörs en långsiktig verksamhetsplanering. Eftersom Ineras framtida uppdrag allt mera kommer att vara digital infrastruktur och grundläggande tjänster ter sig kortsiktig finansiering som än mera otillräcklig.

Inera eftersträvar en finansiering och verksamhetsplanering som bygger på femåriga långtidsplaner tillsammans med ägarna, och om möjligt även med stöd från staten. Det skulle ge bättre planeringsförutsättningar och bättre möjligheter att leva upp till strategins mål och ambitionsnivå. Det ger även större förutsättningar för ägarna att styra Inera långsiktigt mot önskade tjänster. Ett förverkligande av strategin innebär ökade kostnader i form av basförvaltning, förvaltningsutveckling och genom ökade volymer och funktionskrav.

Det innebär ökade åtaganden för ägarna, men alternativen kostar i de flesta fall mer. Ägarna kan också pröva att allokera en större andel av redan befintliga IT-kostnader till nationella lösningar. Därtill bör förutsättningar finnas för överenskommelser med staten om resurser för nationella satsningar.

Resursbehov för att klara strategins målsättningar

→ Estimaten år 2020–2025 på Ineras nya strategi

Följande förutsättningar ligger till grund för detta:

- Inera förutsätts inte ha några kostnadsökningar fram till 2025 för existerande verksamheter.
- Enligt målen i Ineras strategi kommer användningen av Ineras tjänster öka kraftigt. Volymökningar medför ökade driftkostnader. Exempelvis estimeras kostnaderna för inloggning i 1177 öka med cirka 30 mkr och därtill övriga ökade driftkostnader. Bedömning är en total kostnadsökning på 80 mkr fram till 2025.
- Nödvändig förvaltningsutveckling (livscykelhantering) beräknas i branschen ofta med 20 procent på drift och förvaltningskostnad. Inera har valt att restriktivt räkna med 10 procent för 2021 och 15 procent kommande år.
- Projektkostnader för 2020–2022 baseras på estimat i Ineras verksamhetsplan. För åren 2023 till 2025 har de uppskattats till 200 mkr baserat på tidigare erfarenheter.
- Kostnader för drift och förvaltning som nyutveckling resulterar i, bedöms i branschen ofta som 20 procent av utvecklingskostnaden. Inera har valt att restriktivt räkna med 15 procent.

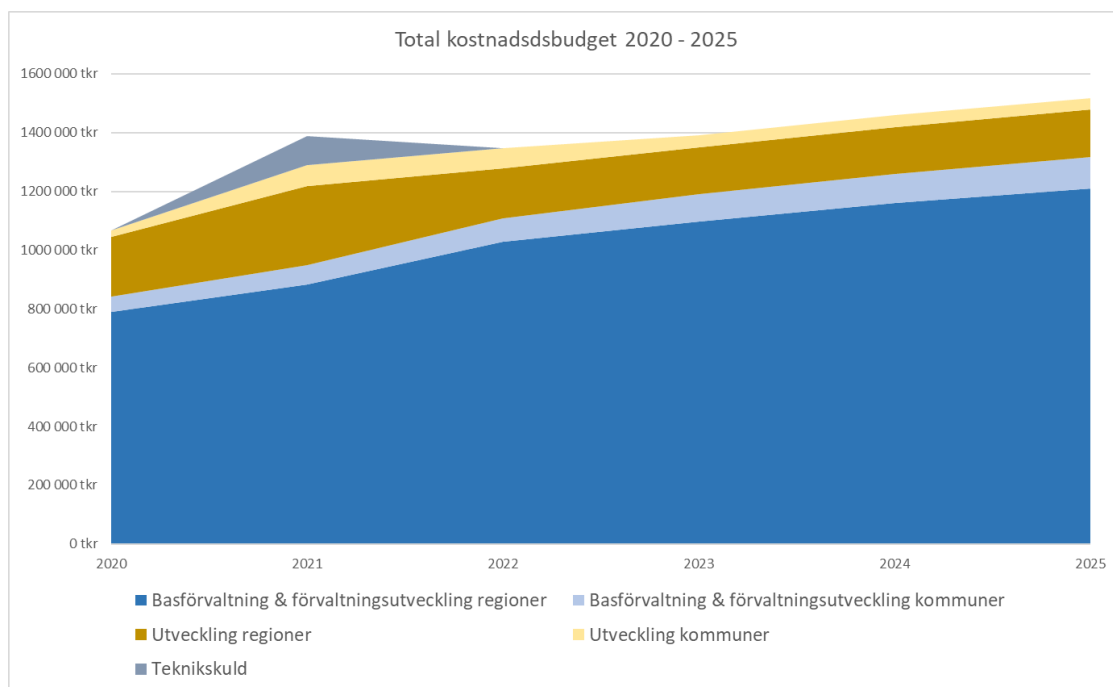
Det bör särskilt påpekas att basförvaltningen ökar i takt med att befintliga eller nya tjänster och infrastruktur utvecklas. Samtidigt finns ett effektiviseringskrav diskonterat eftersom stordriftsfördelar bör kunna nås om utveckling och förvaltning sker centraliserat.

Fokus under kommande period är att säkerställa stabilitet över tid samt tillfredställande säkerhet för den infrastruktur som är grunden för alla tjänster. Även för nya tjänster som förväntas erbjudas under femårsperioden finns förväntningar på att de ska vara stabila och säkra. Utöver basförvaltning finns även vidareutvecklingsbehov samt övrigt behov av utveckling som kan komma att identifieras under de kommande åren.

Att estimerar behovet av ersättningar från regionerna är relativt enkelt med en tydlig målbild och förutsättningar. Däremot vet Inera mindre om hur användandet kommer att se ut från den kommunala sidan. De estimerade siffrorna bygger på en försiktig etablering under perioden. Skulle det vara så att användningen ökar fortare kommer det att matchas med motsvarande ersättningar. Påverkan på helheten blir därmed låg men positiv eftersom styckekostnaden för leveranserna rimligen bör minska. Samma sak gäller för utvecklingsprojekt. Det är ett estimat grundat på historisk situation. Rimligen kommer inte intresset i samhället för att implementera digitaliseringens möjligheter att minska, varför antagandet får anses försiktigt. Under de inledande åren drivs första linjens digitala vård samt intygstjänster som tillsammans redan uppfyller estimatnivån.

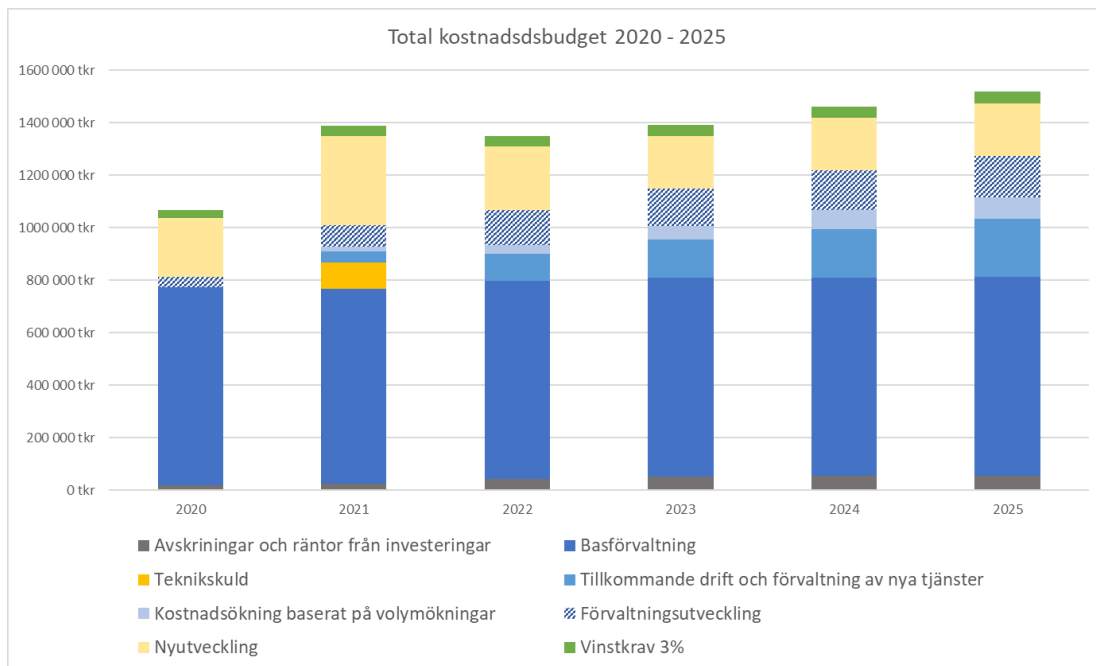
Det som sticker ut är omhändertagandet av en teknikskuld. Detta har adresserats tidigare och hänför sig till behoven hos några centrala infrastruktursystem. Främst SITHS, HSA Katalog och i viss mån Tjänsteplattformen. Kan förvaltningsutvecklingen etableras på en långsiktigt relevant nivå därefter kommer teknikskulden endast att behöva vara separerad under de första åren.

Resursbehovet kommer att öka för Inera under perioden. Det mesta av detta behov grundar sig i en ökad användning av tjänsterna. Sammantaget bör detta vara positivt för vården och omsorgen och ett medvetet val i att digitalisera mera, både för såväl invånaren som vårdpersonalen.

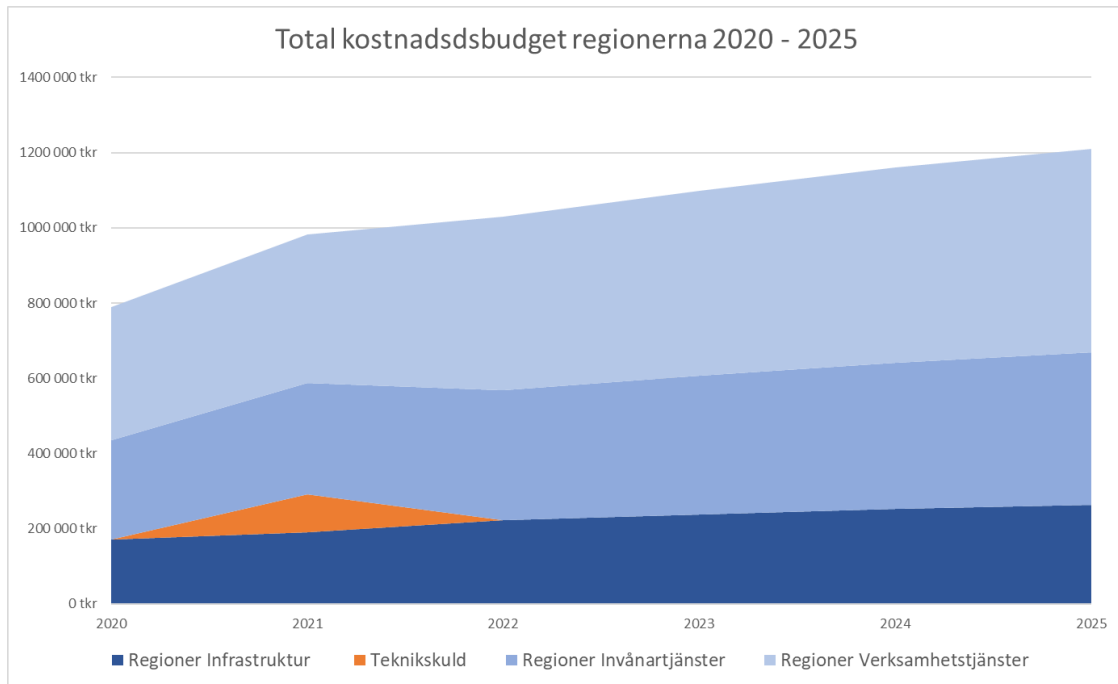
Figur 1: Total kostnadsbudget för 2020–2025.

Nedanstående figur 2 visar utvecklingen för volympåverkan, nyutveckling samt avskrivningar och kapitalkostnader under perioden. Inera har ingen tydlig policy angående aktivering av investeringar eller direkt kostnadsföring. Den sammantagna målsättningen bör däremot vara att över tid ha en så jämn utveckling som möjligt, samtidigt som överskottskravet från ägarna uppfylls. Ägardirektivet för Inera vad gäller soliditet antas för perioden höjas från dagens 15 procent till nivån 25 procent. Det ökar kraven kortsiktigt men ger ett stabilare företag långsiktigt med möjlighet att hantera tillfälliga påfrestningar.

Figur 2: Kostnadsslag för 2020–2025.

Eftersom regionerna står för 80 procent av omsättningen kan det vara av intresse att specificera vad detta avser. I figur 3 nedan har regionernas användning av Ineras tjänster delats upp i sådana som är direkt IT-relaterade och kostnader för nyttjande av tjänster. Det kan vara intressant att notera att de direkta IT-kostnaderna utgör cirka 20–25 procent, medan övrigt är mera verksamhetsrelaterade kostnader. Exempel på det sistnämnda är 1177.se, rådgivningsstödet, inloggningstjänster, läkemedelstjänster, Stöd och behandling etc. Det får antas att användandet av dessa tjänster skapar verksamhetsnytta hos regionerna men att svaret på dessa frågor snarare är att finna hos vårdansvariga än IT-ansvariga. Verksamhetstjänsterna är även goda exempel på där regionerna valt att utföra tjänster nationellt istället för regionvis. Förutom att det får antas att de skapar verksamhetsnytta ger det också fördelar att samverka. Ineras målsättning är att endast tillhandahålla strukturer och tjänster som ägarna önskar göra tillsammans.

Figur 3: Total kostnadsbudget regioner för 2020–2025.

Långtidsplanens genomförande

Långtidsplanen bryts ner i en rullande treårig verksamhetsplan med tillhörande budget. Alla verksamhetsplaner ska innefatta finansieringslösningar, vare sig de kommer från långtidsöverenskommelser eller kortare projektfinansiering.

Mål kopplade till Ineras strategi 2025

→ Inera är den naturliga parten för nationella satsningar för regioner och kommuner

- **Ny interoperabilitetsarkitektur**

Målet med att ta fram en ny interoperabilitetsarkitektur är dels att möta krav på nya samverkansmönster, dels att öppna upp arkitekturen för fler aktörer (både privata och offentliga) inom fler sektorer. Inera vill nå dessa mål genom att etablera en ny arkitektur som erbjuder en högre säkerhet baserad på moderna och väl etablerade standarder med teknisk verifierbarhet, mer flexibla och sektoroberoende samverkansförmågor som möjliggör en mer kostnadseffektiv förvaltningsgemensam infrastruktur med högre kvalitet och bättre tillgänglighet. På så sätt säkras regionernas redan gjorda investeringar och möjliggör en gradvis etablering av nya samverkansmönster.

- **Nationellt AI-stöd**

I projektet Första linjens digitala vård avses att utveckla en automatisering av sjukvårdsrådgivningen. Den bygger på AI-stöd och avser att kunna avlasta sjukvårdsrådgivningen genom en första linjens prioriteringar. Detta kan sedan kompletteras med regionala system som bättre kan ta hänsyn till vårdkedjans uppbyggnad.

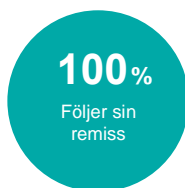
→ **All informationshantering är trygg och säker med hög tillit**

• **Vidareutveckling av Ineras eID**

Inera kommer att göra stora förändringar i SITHS-tjänsten under kommande år. Tjänsten moderniseras och utökas med stöd för bl.a. mobila lösningar. Säkerhetskraven för anslutning till myndigheters tjänster och register revideras under perioden 2020 till 2022. Att ansluta sig via Inera innebär att en organisation ska använda SITHS identifieringstjänst, HSA katalogtjänst och en av Inera godkänd IdP (auktoriseringstjänst).

→ **Både individen och verksamheten har tillgång till rätt information**

• **Vidareutveckling av tjänster inom 1177**

Projektet Första linjens digitala vård slutförs. Det innebär bland annat att självservice-tjänster så som egen provtagning, att följa sin remiss och ta emot digitala kallelser fortsätter att utvecklas. Fortsatt uttullning av funktionalitet avseende formulär, chat, bild och video, utöver telefon, för digital kommunikation i hela vårdprocessen. Sjukvårdsrådgivningens verksamhetsstöd kopplas till en modern triageringsmotor med hänvisningsstöd och dokumentation som görs i regionernas vårdinformationsmiljöer.

• **Säker digital kommunikation**

Utvecklingen av konceptet Säker digital kommunikation syftar till att ta fram infrastruktur och standarder för säkert och effektivt utbyte av ostrukturerad, digital information. Känslig information ska inte längre skickas via fax, brev eller e-post. Tjänsten lanseras 2020 och lösningen gäller för kommuner, regioner och myndigheter. Avsikten är att även privata utförare och, på sikt, även invånare ska omfattas.

→ **Individen kan både följa sina ärenden och vara medskapare i de samhällstjänster som Inera tillhandahåller**

- **Leverans av målbilden för första linjens digitala vård**

Målbilden beräknas vara fullt ut implementerad inom tre år. Ett gemensamt anamnes- och triageringsverktyg till stöd för en första bedömning av vårdbehov ska realiseras, som kan kompletteras med regionala lösningar. Digitala tjänster för hänvisning, tidbokning, provtagning och kommunikation via digitala kanaler ska stödja en effektiv användning av vårdens resurser och leda till en bättre tillgänglighet till vården.

- **Ny infrastruktur och regelverk för tredjepartsprodukter**

Ny infrastruktur, såsom utbudstjänst, behövs för att kunna realisera första linjens digitala vård eller för bättre hantering av remisser. Utredning gällande anslutning av tredjepartsprodukter med primärt fokus på de lösningar som finns regionalt i exempelvis befintliga journalsystem, kommer att göras och under planeringsperioden realiseras med hjälp av nya infrastrukturlösningar och överenskomna spelregler.

- **Socialtjänsten i 1177 Vårdguiden**

Kommunerna har önskat att 1177 Vårdguiden utökas till att omfatta även delar av socialtjänstens områden. Detta kan ge en likvärdig service över landet exempelvis genom invånares tillgång till socialtjänstens dokumentation, generell information om socialtjänsten och möjligheter att följa sitt ärende och kommunicera digitalt.

- **Patientkontrakt**

Syftet med patientkontrakt är att skapa delaktighet, samordning, tillgänglighet och samverkan, med patientens perspektiv som utgångspunkt. Patientkontrakt är inte ett juridiskt bindande kontrakt, utan en överenskommelse som vården och patienten utformar tillsammans. En digitaliserad vy för patientens sammanhållna vårdplaner på 1177 Vårdguiden kommer att utvecklas, som en digital tillämpning av patientkontraktet. I detta ingår att om möjligt integrera Min vårdplan cancer.

- **Intyg**

Stabilisering av infrastrukturen för intyg och möjligheter till bättre samverkan med myndigheter och gemensam finansiering.

→ **Inera utgör den viktigaste plattformen för samverkan mellan det offentliga uppdraget och privata utförare**

- **Information tillgängliggörs i Journalen, Nationell patientöversikt och andra tjänster**

Forskning och utvärderingar visar att de patienter och brukare som får tillgång till sin information vill veta så mycket som möjligt, så snabbt som möjligt. När patienter och brukare blir mer pålästa om sin egen hälsa får de en ökad kunskap om sin hälsosituation, ökad kontroll över sin vårdssituation och en ökad upplevelse av delaktighet. Ett arbete ska påbörjas för att både säkerhetsfrågor, juridiska hinder och tekniska frågor klarläggs i syfte att kunna öka samverkan med privata utförare.